

פרשת ויקרא

"הושיענו וְנִשְׁעָה" בברכת רפאינו אלו אינם
מכלל פתח גנובה ולכן אין לומר הושיע או
וְנִשְׁעָה! וכן בקטע ותתפלל חנה בראש
התפלה, "אל תרבו תדברו גְּבֻהָה
גְּבֻהָה" (שמואל א ב, ג) וכדו', ופשוט הוא.

פתח גנובה

"על קרנת מְזֻבַּח קטרת הסמים...
ישפך אל-יסוד מְזֻבַּח העלה" (ד, ז) -
כאן במילה "מְזֻבַּח" הבית בפתח והחית
בשוא נח²⁰⁹ אבל את המילה מְזֻבַּח יש לקרוא
מְזֻבַּח שהפתח שבא באות חית המכונה פתח
גנובה צריך למעשה לבוא על האות יוד²¹⁰
שנשמטה מן המילה מְזֻבַּח. כיוצא בזה
"אשה ריח נִיחַת לִי" (ג, ה) יש לקרוא
נִיחַ הפתח ביוד וחית בשוא-נח. אבל במילה
נִיחַת הפתח הגנובה באה על האות ואו
שנשמטה מן המילה נִיחַת ולא על אות יוד
לכן צריך לומר נִיחַ-נח.
הכלל הוא שכאשר בא פתח באותיות ה', ח',
או ע' בסוף המילה אם לפני-כן תבוא אחת
מן התנועות חיריק וצירי, אז הפתח הגנובה
תבוא על אות יוד שנשמטה לפניו ואם תבוא
לפני כן התנועה חולם או שורוק אז תבוא
הפתח הגנובה על האות ואו (במבטא מזרחי)
שנעלמה לפניו. אותם אותיות יוד וואו אינם
דגושות. כל זה לדעת הספרדים, ולאשכנזים
תמיד מבטאים הפתח על אות אלף²¹¹. מ"מ
לדברי הכל האותיות ה, ח, ו-ע הנ"ל
מבוטאות בשוא נח (וההא במפיק).

דוגמאות: "הכהן המשיח" [המשיח]
(ד, טז), "יהיה סרוח" [סרוח] (שמות
כה, ג), "גלוי וידוע" [וידוע], "והיה אם
שמוע" [שמוע], "מלך עוזר ומושיע
[ומושיע] ומגן", "חנון המרבה לסלוח"
[לסלוח], "מצמיח" [מצמיח] קרן ישועה",
"שומע" [שומע] תפילה", ריח [ריח], אלה
[אלוה], מגבה [מגבה]. הגבה [הגבה],
תמונה [תמונה] - בדוגמאות האחרונות האות
הא מופקת במבטא, ואין לבטא מילים אלו
אלהה, מגביהה, הגבהה ותמונה.
יש להעיר שכלל זה ישנו רק באותיות ה, ח,
ע, המנוקדות בפתח בסוף המילה ממש, אבל
אם אחריהן יש ה' נחה בסוף מלה²¹² כגון
"אנא יי הושיעה נא" (תהלים קיח, כה),
וכמו "ה' הושיעה" לפני תפילת ערבית וכ"כ

²⁰⁹ למרות שלא מסומן שעפ"ר אין דרך לסמן את
השוא שבסוף המילה.

²¹⁰ יש כיום מדפיסים שמדפיסים את הפתח הגנובה
בין שתי האותיות האחרונות, לכן במילה מזבח
מדפיסים את הפתח בין הבית לחית, והוא לתוספת
ביאור.

²¹¹ עיין מנחת-שי על הפסוק "יהי רקיע" בתחילת
בראשית.

²¹² ולכן מנוקדות קמץ רחב.